

У ЦАРИНУ СЛОВА

Формування зв'язного мовлення дошкільників із ЗПР

Найважливішим на етапі дошкільного дитинства є розвиток зв'язного мовлення, адже дитина для власного особистісного розвитку й успішної соціалізації мусить спілкуватися з тими, хто поруч, тобто стати зрозумілою, переконливою, а також навчатися пізнавати світ за допомогою мови й мовлення. Пропонуємо перспективний тематичний план занять із розвитку зв'язного мовлення та конспекти корекційних занять із розвитку зв'язного мовлення відповідно до лексичних тем для дітей дошкільного віку із ЗПР.

Олена ТЕРЕТА, учитель-дефектолог ДНЗ № 65, м. Кривий Ріг, Дніпропетровська обл.

Чим глибше людина пізнає тонкощі рідної мови, тим тоншим буде її сприйняття відтінків рідної мови, тим активніше сприймає серце красу рідного слова.

В. Сухомлинський

Серед різних напрямів роботи дошкільного закладу є мовленнєва підготовка дітей.

Оволодіння зв'язним мовленням — важлива складова загальної мовленнєвої культури дошкільника. Завдяки зв'язному мовленню діти мають можливість висловлювати власні враження, набувають уміння змістовно та грамотно висловлювати думки. Володіння навичками зв'язного мовлення дає змогу дитині вільно спілкуватися з однолітками й дорослими, дає можливість отримати необхідну інформацію, а також передати накопичені знання та враження про навколошній світ.

Сучасний світ насичений інформацією, діти живуть у цьому потужному потоці, де живе спілкування замінюється спілкуванням із комп'ютером і телевізором. Така тенденція щороку зростає, тому розвиток мовлення стає дедалі актуальнішою проблемою. Неповноцінний мовленнєвий розвиток накладає відбиток на формування немовних психічних процесів: спостерігається недостатньо стійка увага, знижується вербальна пам'ять, страждає продуктивність запам'ятування.

У моїй практиці також були труднощі під час навчання дітей із затримкою психічного розвитку зв'язного мовлення.

Діти не могли:

- зосередити увагу на певній події або художньому творі;
- одночасно помітити не лише предмети, явища, а й зв'язок між ними;
- чимало частин розповіді замінювали жестами та діями;
- замінювали назви речей або людей займенниками тощо.

Розповідь дитини є показником її розумового розвитку. У дітей, які відстають у психічному розвитку, розповідь скуча, малослівна, речення короткі, непоширені.

Отримавши змогу говорити, дитина може виражати себе й більше не залежати від того, щоб інші вгадували її потреби. Вона встановлює контакт із людським суспільством, адже люди можуть спілкуватися лише за допомогою мови. Тому оволодіння мовою і можливість за допомогою неї підтримувати осмислену розмову з іншими — найбільш приголомшлий крок на шляху до незалежності.

Марія Монтессорі

Отже, мовні порушення, що виникали в результаті дії якого-небудь потенційного чинника, самі по собі не зникнуть, і за відсутності спеціально організованої корекційної роботи можуть негативно позначитися на подальшому розвитку дитини.

Тож у нашому дошкільному закладі ми вирішили розробити перспективний тематичний план і конспекти корекційних занять із розвитку зв'язного мовлення на всі періоди навчання протягом року згідно з лексичними темами для дітей середнього та старшого дошкільного віку із ЗПР.

Корекційні заняття для дітей спрямовані на розвиток зв'язного мовлення дитини з урахуванням усіх компонентів мовлення. Розроблені заняття побудовані у формі різних ігрових дидактичних завдань, що сприяють розвитку не лише мовлення, а й пізнавальної активності дітей, розвитку дрібної моторики, таких психічних процесів, як пам'ять, мислення, увага.

Пропонуємо до вашої уваги перспективний тематичний план занять із розвитку зв'язного мовлення та конспекти корекційних занять із розвитку зв'язного мовлення відповідно до лексичних тем для дітей дошкільного віку із ЗПР.

ЛЕКСИЧНІ ТЕМИ

Вересень

- 1—2. Обстеження
3. Пізнай себе. Я — маленька людина
4. Дитячий садок. Іграшки

Жовтень

1. Хліб — усьому голова
2. Осінь. Дерева. Кущі
3. Овочі. Город. Ґрунт
4. Сад. Фрукти
5. Ліс. Гриби. Ягоди

Листопад

1. Одяг, взуття
2. Свійські тварини
3. Свійська птиця
4. Дикі тварини

Грудень

1. Зима. Зимуючі птахи
2. Продукти харчування. Страви
3. Посуд
4. Зимові свята. Вода, її стан

Січень

- 1—2. Обстеження
3. Транспорт
4. Транспорт. Професії на транспорті

Лютій

1. Квартира. Меблі. Предмети побуту та вжитку
2. Професії
3. Будівництво. Професії на будівництві
4. Моє місто — Кривий Ріг
5. Дитячий садок, іграшки, забави

Березень

1. Весна. Первоцвіти
2. Родина. Культура родинних відносин. Мамине свято
3. Видатні люди України
4. Україна — рідний край

Квітень

1. Сільськогосподарська праця навесні
2. Космос. Повітря. Вітер
3. Мешканці водойм
4. Тварини різних широт
5. Весняні зміни в житті птахів

Травень

1. Правила дорожнього руху
2. Комахи
3. Літо. Трави
4. Обстеження

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЗАНЯТЬ ІЗ РОЗВИТКУ ЗВ'ЯЗНОГО МОВЛЕННЯ ДЛЯ ДІТЕЙ СЕРЕДНЬОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Перший період навчання (вересень, жовтень, листопад)

Тиж-день	Теми	№ заняття
Вересень		
1—2	Діагностування дітей	
3	Складання описової розповіді «Розкажемо про себе»	1
4	Опис іграшки за запитаннями педагога	2
Жовтень		
1	Розповідь казки «Колосок» із використанням ілюстрацій	3
2	Бесіда за змістом оповідання В. Сухомлинського «Їжачок»	4
3	Складання описової розповіді за зразком «До кізочки на грядку»	5

Тиж-день	Теми	№ заняття
4	Складання описових розповідей про фрукти «До їжачка на гостину»	6
5	Робота за змістом казки «Як коза хатинку будувала» з використанням магнітного театру	7
Листопад		
1	Складання розповіді за картиною «Діти на осінній прогулянці»	8
2	Складання описової розповіді «Вчимося розповідати про тварин»	9
3	Робота над віршем К. Перелісної «Співаки»	10
4	Опис тварин за зразком педагога «Хто в лісі живе?»	11

Другий період навчання (грудень, січень, лютий)

Тиж-день	Теми	№ заняття
Грудень		
1	Опис пташки за схемою	12
2	Розвиток діалогічного мовлення на запропоновану тему: «Що купили в крамниці»	13
3	Складання розповіді «Веселе чаювання»	14
4	Робота за змістом оповідання Н. Калініної «Про сніговий колобок»	15
Січень		
1—2	Діагностування дітей	
3	Складання описової розповіді за зразком педагога «Що ми знаємо про транспорт»	16
4	Робота за змістом оповідання В. Сухомлинського «Кожна людина повинна»	17
Лютий		
1	Опис меблів за опорними схемами	18
2	Складання розповіді за сюжетною картиною «В іграшковій крамниці»	19
3	Робота за змістом казки «Тroe поросят» із використанням магнітного театру	20
4	Складання розповіді за зразком педагога про рідне місто	21

Третій період навчання (березень, квітень, травень)

Тиж-день	Теми	№ заняття
Березень		
1	Розвиток діалогічного мовлення «Смілива квітка»	22
2	Складання розповіді з власного досвіду «Мамине свято»	23
3	Складання розповіді про Т. Шевченка	24
4	Вивчення вірша Г. Чубач «Батьківщина» з використанням мнемотехніки	25
Квітень		
1	Робота за змістом оповідання Н. Забіли «Ластівки»	26
2	Робота за змістом оповідання Н. Забіли «І в Ясочки є грядка!»	27
3	Читання вірша Г. Бойко «Збираємося в політ» із використанням настільного театру	28
4	Складання описових розповідей про мешканців водойм	29
5	Складання описової розповіді за запитаннями «Наш веселий зоопарк»	30

Тиж-день	Теми	№ заняття
Травень		
1	Розучування вірша Л. Ульяницької «Світлофор»	31
2	Переказ твору В. Сухомлинського «Фіалка і бджілка»	32
3	Складання описової розповіді за малюнком «Літо-літечко»	33
4	Діагностування дітей	

**ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН
ЗАНЯТЬ ІЗ РОЗВИТКУ ЗВ'ЯЗНОГО МОВЛЕННЯ
ДЛЯ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ**

Перший період навчання (вересень, жовтень, листопад)

Тиж-день	Теми	№ заняття
Вересень		
1—2	Діагностування дітей	
3	Переказ оповідання В. Сухомлинського «Ледача подушка»	1
4	Складання описової розповіді про іграшку	2
Жовтень		
1	Читання української народної казки «Без труда нема плода»	3
2	Складання розповіді за планом педагога «Тихо осінь ходить гаєм»	4
3	Опис овочів (за схемою)	5
4	Переказ тексту Т. Гайван «Дідусяв садок»	6
5	Розучування вірша Г. Чубач «Грибок і листок»	7
Листопад		
1	Складання описової розповіді про одяг і взуття	8
2	Переказ оповідання «Пригоди кошеняти»	9
3	Складання порівняльних описових розповідей за двома предметними картинами	10
4	Бесіда за змістом казки В. Сладкова «Загадковий звір»	11

Другий період навчання (грудень, січень, лютий)

Тиж-день	Теми	№ заняття
Грудень		
1	Складання розповіді за змістом сюжетної картини «Птахи взимку»	12
2	Переказ казки «Лисичка та Журавель» з елементами драматизації	13
3	Діалог на запропоновану тему: «Який посуд є у вас вдома?»	14
4	Складання новорічних вітань для рідних	15

Тиж-день	Теми	№ заняття
Січень		
1—2	Діагностування дітей	
3	Переказ твору В. Паронової «Водій» за запитаннями педагога	16
4	Складання розповіді «Моя подорож» із власного досвіду	17
Лютій		
1	Придумування кінця до початку розповіді педагога «Якось на кухні»	18
2	Бесіда за змістом оповідання В. Паронової «Перукарня»	19
3	Складання розповіді за серією сюжетних картин «На будівництві»	20
4	Переказ легенди про виникнення міста Кривий Ріг за запитаннями педагога	21

Третій період навчання (березень, квітень, травень)

Тиж-день	Теми	№ заняття
Березень		
1	Читання твору О. Копеленко «Весна йде»	22
2	Розучування вірша Н. Забілі «Мамине свято»	23
3	Дидактична гра «Наш Шевченко»	24
4	Розучування вірша-діалогу Л. Томи «Звідки ти?»	25
Квітень		
1	Опис пташки за схемою	26
2	Робота за змістом сюжетних ілюстрацій «Весняні роботи в полі» та оповідання О. Зими «Виростимо сад»	27
3	Переказ польської казки «Як хлопчик на Місяць літав» за запитаннями педагога	28
4	Опис риб за схемою	29
5	Бесіда за змістом твору А. Косаря «У зоопарку»	30
Травень		
1	Бесіда «Школа уважних пішоходів»	31
2	Читання та драматизація казки В. Сухомлинського «Соловей і жук»	32
3	Робота за серією картин «Прийди до нас літечко веселе!»	33
4	Діагностування дітей	

ЗАНЯТТЯ 27 (СЕРЕДНЯ ГРУПА)

Лексична тема. Сільськогосподарська праця навесні

Тема заняття. Робота за змістом оповідання

Наталі Забілі «І в Ясочки є грядка!»

Корекційно-навчальна мета: активізувати словниковий запас дітей, зокрема вживання дієслів, за допомогою розглядання картин, відповідей на питання, читання художніх творів тощо; формувати уявлення про працю людей навесні (у полі, садках,

на городі), учити їх називати й пояснювати трудові дії; вправляти дітей у переказі твору, орієнтуючись на навідні запитання педагога.

Корекційно-розвивальна мета: розвивати пам'ять, мислення, зорову та слухову увагу, зв'язне мовлення.

Корекційно-виховна мета: виховувати пошану до праці, бажання допомагати дорослим у весняних садово-городніх роботах.

Матеріали й обладнання: сюжетні ілюстрації на тему весняної праці в саду, на городі, у полі, ілюстрації до оповідання Наталі Забілі «І в Ясочки є грядка!», насіння різних городніх культур.

Хід заняття

I. Організаційний момент

Вийшли вранці ми на ганок
І сказали: «Добрий ранок»
Сонцю, полю і травичці,
Добрим людям, тихій річці.

II. Основна частина

Артикуляційна гімнастика «Весняна грядочка»

Дефектолог. Язык за твоим бажанням уже навчився перетворюватися на різні предмети. Зараз він стане схожим на лопатку, а верхні зуби — на грабельки, що так потрібні для роботи на городі. Уяви, як висівають у пухку землю зернинки, як веселі крапельки весняного дощу танцюють свій таночок, дзвенять веселими дзвіночками. Твій умілий язык усе це зможе відтворити у вправах, а губи й зуби зроблять языку корисний масаж. Отже, виконай усі вправи чітко, гарно, а потім усміхнися. Так приємно зробити добру справу!

Не лінуйсь, моя лопатко (язик лопаткою),
Треба нам скопати грядку.
Допоможуть грабельки (провести зубами по языку),
Розімнуть усі грудки.
Стане грядочка рівненька (погладити, поплескати язик губами),
Стане грядочка пухенька.
І тоді у нашу грядку (злегка покусати язик від спинки до кінчика)
Ми посімо зернятка.
Прилетить легка хмаринка (промовляти: д-д-д),
Струсить дощові краплинки.
Підуть крапельки в таночок (промовляти: дин-дин-дин),
Задзвенять, немов дзвіночки:
Землю дощик звеселить (усміхнутися),
Хмарка далі полетить.
Оживуть в землі зернинки (усміхнутися),
Зійдуть крихітки-рослинки.

III. Пальчикова гімнастика «Ми посіяли горох» (самомасаж фаланг пальців)

Напрямок масажних рухів — від нігтьових фаланг до основи пальців, на кожне слово — масаж однієї фаланги:

Із матусею удвох
Ми посіяли горох.
А минуло кілька днів, —
Він зійшов, зазеленів.

IV. Активізація набутих знань

Дидактична гра «Пори року»

Бесіда про весняні зміни в житті людей.

Дидактична гра «Весняні клопоти»

Діти за допомогою опорних сюжетних малюнків та з допомогою дорослого розповідають про трудові дії людей навесні.

— Що час робити в полі? (У полі час орати землю, сіяти зерно: пшеницю, жито, ячмінь, просо.)

— Що навесні роблять на городах? (На городах скопують та заскороджують грядки, сіють овочі — моркву, буряки, огірки, саджають картоплю, цибулю, капусту.)

— Що роблять навесні в садах, щоб зробити їх кращими, більшими? (У садах саджають деревця: вишні, яблуні, сливи, груші, абрикоси, — поливають їх, обкопують.)

Дидактична гра «Де що сіють і саджають навесні?»

Діти відповідають на запитання, добираючи (з допомогою педагога) якомога більше слів відповідної категорії.

- На городі сіють овочі: моркву, буряки, цибулю, петрушку, огірки, капусту.

- У полі сіють зерно: жито, пшеницю, кукурудзу, соняшник, просо, гречку, ячмінь.

- У квітнику висівають квіти: чернобривці, ромашки, айстри, маки.

- У садку саджають фруктові дерева: яблуні, вишні, сливи, абрикоси, груші.

- Ще в садку саджають і ягідні кущі: смородину, аґрус, порічку, малину.

V. Фізкультхвилинка

А я — юний тракторист.

Є до праці в мене хист.

Довго в ліжку не лежу,

Як устану — пробіжу.

Руки вгору, руки вниз.

Сядь, устань і повернись.

Руки в боки й нахились

Вправо, вліво і вклонись.

Ноги трішки ти зігни

І навприсядки походи.

Потім млин зроби руками.

Хай цей день щасливим стане.

VI. Повідомлення нового матеріалу

Читання вірша Романа Завадовича «Про весну-господиню»

На полях уже весна —

Гей, що робить там вона?

Зіллячко насаджує,

Збіжжячко пригладжує,

Щоб росло стебло,

Щоб шовковое було.

У городі вже весна —

Гей, що робить там вона?

Грядочку копає,

Моркву засіває,

І горох, і бурячки —

Будуть їсти діточки.

Дефектолог. Малята, недаремно весну називають господинею: адже вона всіх людей кличе до роботи, до праці. Кажуть: «Весняний день увесь рік годує». Це означає, що навесні не можна баритися зі справами, якщо бажаєш, щоб восени вродив добрий врожай. Роздивіться, будь ласка, малюнки, що перед вами, і розкажіть, які ж справи чекають нас у весняну пору?

Робота за змістом твору Наталі Забілі «І в Ясочки є грядка!»

Бесіда

- Про яку пору року йдеться в оповіданні?
- Чому ви так вирішили?
- Чим займалися діти?
- Що вирішила маленька дівчинка Яся?
- Які овочі посіяла Яся?
- Хто допоміг Ясі? Якими були діти-городники?

Мовленнєво-рухлива гра «Бурячки»

(Педагог читає віршовані рядки, малята виконують рухові дії відповідно до тексту.)

І в Ясочки є грядка!

Ранком сонце лине просто в хату, промені лягають на поріг.

Вийшла Яся у садок гуляти, де ще так недавно танув сніг.

А тепер — росте на гіллі листя, горобці веселі цвірінчать, і нової травки гострі списи з-під трави торішньої стирчать.

Край паркану — що це роблять діти? Скільки сміху, галасу й турбот! Підійшла Ясуня подивитись:

— Це ж вони тут скопують город!

Сміх і галас:

— В мене будуть дині!

— В мене морква!

— В мене буряки!

А в того — гарбуз зі смачним насінням, і в'юнкий горох, і огірки...

А Ясуня ще така маленька, наймолодша між усіх діток: чорні очка, личко рожевеньке і кругленька вся, як огірок.

Тягне Яся і собі лопатку, — ой, яка ж велика та важка!

— Буде в мене теж маленька грядка, як у всіх дітей іздитсадка!

І скопала грядку наша Яся, не відстала від усіх діток. Йй, щоправда, допоміг Михасик, та Роман, та Лесь, та Ігорьок...

— Ну, мала, яке ж тобі насіння?

А мала й не знає: що саджати?

Посадити б їй солодкі дині, що під сонцем, як свинки, лежать? Чи червону моркву? Чи салату? Чи смачні зелені огірки? Чи капусту — потім шаткувати? Чи горошок, щоб зривати стручки?..

Узяла Ясуня по зернятку й буряків, і моркви, й те, і те...

Ой, і буде ж у Ясуні грядка, ма-бути, краща, ніж у всіх дітей!

Йде робота радісна і спора, веселіша за найкращу гру. А весняне сонце лізе вгору і пече, й цілує дітвору.

Наталія Забіла

Діти грядочку скопали
(імітують копання землі),
Грабельками розрівняли
(розрівнюють уявну грядку),
Прогорнули рівчачок
(нахиляються і прописують біля підлоги смужку) —
У нього сіють бурячок
(присідають і виконують характерні рухи пучкою
рук).
Теплі дощики пройшли

(підводяться, різко підіймають руки і плавно, рухаючи пальчиками, опускають їх) —
Бурячкі малі зійшли
(знову присідають, тримаючи долоньку паралельно підлозі).
Помагай рости їм, дощик,
Щоб у нас був добрий борщик!
(Підводяться, стають прямо і в ритмі віршика плескають у долоньки.)

VII. Підбиття підсумків заняття

ЗАНЯТТЯ 27 (СТАРША ГРУПА)

Лексична тема. Сільськогосподарська праця навесні

Тема заняття. Робота за змістом сюжетних ілюстрацій «Весняні роботи в полі» та оповідання Олександра Зими «Виростимо сад»

Корекційно-навчальна мета: поглиблювати знання дітей про весняні турботи людей у полях, на городах, квітниках, садах; продовжувати вчити дітей складати розповіді за сюжетними ілюстраціями, виокремлюючи характерні особливості побаченого, логічно, послідовно й граматично правильно висловлювати власні думки у зв'язній розповіді з використанням набутих знань.

Корекційно-розвивальна мета: розвивати зорову пам'ять, мислення, увагу, зв'язне мовлення.

Корекційно-виховна мета: виховувати повагу до праці та працелюбності.

Матеріали й обладнання: ілюстрації з теми «Праця людей у полі навесні», книжка Олександра Зими «Виростимо сад», насіння пшениці, жита, кукурудзи, гречки, соняшника, вівса.

Хід заняття

I. Організаційний момент

Вийшли вранці ми на ґанок
І сказали: «Добрий ранок»
Сонцю, полю і травичці,
Добрим людям, тихій річці.

II. Артикуляційна гімнастика

Чимало є цікавих вправ,
Щоб наш язик слухняним став.

Вправа-казка «Язык-трудівник»

Наш Язык-трудівник
Лінуватися не звік.
Він зробив багато справ:
У будиночку прибрав,
Працював на квітнику,

На городі, у садку.
Языку допоможи,
Що робив він, покажи.

Дефектолог. Виглянув Язичок, подивився він праворуч, ліворуч («Годинник») і вирішив попрацювати у садку. Треба обкопати дерева (тому Язичок перетворився на «Лопатку»), ще землю поскородити. І тут Язичкові на допомогу прийшли Верхні Зуби — стали вони «Грабельками». Верхні Зуби з Язичком вправно разом попрацювали. Подякували дерева доброму господареві.

А Язичок уже на квітнику. Щоб політи квіти, він попросив Губи перетворитися на водогінну «Трубочку». Напилися води квіти, вдячно захитали голівками, а Губи їм радісно усміхнулися («Усмішка»).

І на городі Язичок побував, а там — кавуни й огірочки («Товстячик»—«Худячок») теж просяять водички, і їх треба терміново політи. Губи знову допомогли Язичкові, перетворившись на «Трубочку», а потім задоволено усміхнулися («Усмішка»).

Скільки добрих справ зробив Язичок разом зі своїми помічниками! У садочку — порядок, і квітник красивий.

А тепер можна й відпочити. Язичок знову зручно влаштувався на поріжку (нижня губа) і заспівав свою улюблену пісеньку: «Пя-пя-пя, пя-пя-пя, пя-пя-пя» (злегка поплескати язик губами). Потім утомлений Язичок повернувся у свій будиночок відпочивати.

III. Пальчикова гімнастика «На роботу»

(По черзі розгинати пальці з кулака (починати з великого).)

Старший встав — не лінувався,
Вказівний за ним піднявся,
І середній уже встав,
Підмізинний теж не спав.
Встав мізинчик: «Гей, брати!
На роботу треба йти».

IV. Активізація набутих знань

Дидактична гра «де що сіють і саджають на весні?»

(Діти відповідають на запитання педагога, добираючи якомога більше слів відповідної категорії.)

- На городі сіють овочі: моркву, буряки, огірки, квасолю, горох, редиску, гарбузи, кабачки.
- У полі сіють зерно: пшеницю, жито, кукурудзу, соняшник, гречку, овес, просо.
- У садку саджають фруктові дерева: яблуні, вишні, сливи, абрикоси, груші, персики, черешні.
- Ще в садку саджають і ягідні кущі: смородину, малину, аґрус.

Дидактична гра «Продовж фразу»

Дефектолог. Навесні в садку вигрібають... (листя), прибирають... (сміття), підмітають... (доріжки), саджають... (деревця), білять... (стовбури), обкопують... (дерева), поливають... (саджанці), підстригають... (кущі), обрізають... (гілки).

— Навесні на городі перекопують... (грядки лопатою), розрівнюють... (землю граблями), прописують... (рівчак сапою), сіють... (насіння овочів), поливають... (рядки водою).

Робота з прислів'ями «Фольклорна скарбничка»

Дефектолог. Весняний день рік годує.

Хто багато робить, той багато знає.

Праця годує, а лінь — марнує.

Отже, розпочинаються весняні роботи, щоб посадити городину, а восени зібрати врожай. Не слід гаяти часу, оскільки погода навесні мінлива, тому можна не встигнути посадити насіння у вологу землю.

Багатий врожай весни отримає той, хто гарно працює навесні.

— Послухайте уважно уривок із вірша та згадайтеся, про що дізванатимемося під час сьогоднішнього заняття.

Он хлоп'ята несуть воду,
А дівчата по зернинці
Вкинуть у пухку землицю.
Буде добрий урожай!
Тож працюй, а не дрімай!
Весна — пора пробудження й оновлення природи.
Усе розцвітає та набуває нового вигляду. Саме навесні найбільше хочеться вірити в найкраще, адже під проміннями яскравого сонечка прокидається не лише земля, а й найсвітліші людські бажання. У таку погоду не хочеться сидіти у квартирі. Маючи вільну хвилинку, ми виrushаємо на вулицю, до садів, квітників і городів.

V. Повідомлення нового матеріалу

Робота за серією ілюстрацій «Праця людей у полі»

Дефектолог. Розгляньте ілюстрації, на яких зображені працю люди у полі. Вони оріуть поля

і висівають насіння пшениці, жита, кукурудзи, соняшника, гречки, вівса й інших культур.

Самостійне складання розповідей про працю людей у полі навесні з опорою на сюжетні ілюстрації з весняної тематики

VI. Фізкультхвилинка

Зранку я візьму лопатку і скопаю гарно грядку.
Грабельки я, друзі, маю: ними землю розрівняю.
А сапою я ось так рівний протягну рівчак.
Я вже сіяти умію, нахилюся та й посію
Моркву, кріп та буряки — засіваю всі рядки.
Притопчу земельку вправно, хай все росте на славу!

Розповідь педагога про весняні роботи в садах

Дефектолог. Із приходом довгоочікуваної весни не лише рослини в саду прокидаються від зимової сплячки, а й садоводи також. Зимові місяці та морози залишилися позаду, настає час тепла, сонця, зелені, а незабаром і квітів. Зовсім скоро кущі та дерева в саду наллються весняним соком і почнуть буйно рости.

А тому необхідно підготувати їх до нового сезону, допомогти відновити сили, обрізати, прочистити, захистити від шкідників і хвороб, зробити перший полив, обкопати дерева та підживити. Досвідчені садівники підбілюють дерева спеціальним розчином, щоб захистити стовбури від пошкоджень зайцями та комахами.

Робота за змістом оповідання Олександра Зими «Виростимо сад»

VII. Підбиття підсумків заняття

Використані джерела

1. Гавриш Н. В. Розвиток зв'язного мовлення дошкільнят: навч.-метод. посіб. / Н. В. Гавриш. — Київ : Вид. дім «Шкіл. світ»; Вид. Л. Галіцина, 2006. — 119 с.
2. Збагачення та активізація словника дітей із порушенням мовленнєвого розвитку / Упоряд. Е. П. Кулькіна. — Харків : Вид. група «Основа», 2008.

3. Ігнатьєва С. А. Мовленнєвий розвиток. Старша група / С. А. Ігнатьєва. — Харків : Видавництво «Ранок», 2009. — 144 с.

4. Ігнатьєва С. А. Мовленнєвий розвиток. Середня група / С. А. Ігнатьєва, А. Л. Калмикова. — Харків : Видавництво «Ранок», 2009. — 128 с.

5. Ігрові заняття з розвитку мовлення. Старша група. — Харків : Ранок — НТ, 2008.

6. Крутій К. Л. Розвиваємо у дитини мовлення, інтелект, здібності / К. Л. Крутій. — Запоріжжя : ТОВ «ЛІПС» ЛТД, 1999.

7. Сак Т. В. Особлива дитина: від народження до 6 років: поради батькам / Т. В. Сак. — Київ : Літера ЛТД, 2008. — 144 с.

Виростимо сад

Пізньої осені Оксана й Василько разом із мамою й татом переїхали в новий будинок. З великими вікнами й червоним дахом він стояв посеред просторого двору, але навколо — ні кущика, ні деревця.

— Не журіться, діти, — сказав Оксанці та Василькові їхній тато. — Як тільки приде весна, ми посадимо тут великий сад.

З цією мрією всі жили довгу й сніжну зиму.

Навесні, коли Оксанка копала грядочку для моркви, а Василько допомагав мамі білити льох, підійшов тато й сказав:

— Ну, дітки, нарешті повіяв яблуневий вітер. Пора садовити сад. Беріть лопату, граблі та відро — вони найголовніші помічники садівника.

Діти дуже зраділи й побігли протоптувати першу стежку в майбутньому садочку.

Допомагати новоселам прийшли сусіди — дядько Андрій та дядько Степан, — що й притягнули від своєї механічної криниці гумовий шланг, щоб полити молоді дерева.

Усі дружно взялися до роботи.

Край саду рівненьким шнурочком вишикувались кущики чорної смородини, аґрусу та малини. Біля хати посадили яблуню та дві горобини, а далі — груші, абрикоси, персики й сливи. Над берегом річки потягнувся вишняк.

— Коли дерева підростуть, у вишняку оселиться соловей, — сказав дітям тато. — На груші та яблуні прикріпимо будиночки для синиць і шпаків. А поки дерева малі, то зробимо ось що, — мовив тато із цими словами вкопав кілька високих стовпців і на їхніх вершечках поприбивав шпаківні та синичник.

Того ж дня мама посіяла біля хати мальви, ромашки, чорнобривці, посадила ружі, жоржини, троянди й півники.

— Тепер нехай усе ніабирається сили від землі та сонця, — сказала вона.

— А ми будемо доглядати наш сад, — пообіцяли мамі Оксанка й Василько.

Дерева прийнялися, і на сонці зазеленіло молоде листячко.

Яка то радість була для всіх! Та через кілька днів над садом запурхали метелики, з'явилася гусінь. Це була перша небезпека.

Сусід, дядько Андрій, покропив свій сад отрутою і винищив гусінь.

— Нам цього робити не слід, — сказав тато Оксанці й Василькові. — Отрута небезпечна для птахів. Поки дерева малі, зберемо гусінь самі. А далі тут оселяться шпаки, синиці і допоможуть нам.

Минуло кілька років. І ось навесні вперше рясно зацвілі червонавим квітом персики, рожевими пелюстками вкрилося гілля абрикосів.

— Сад зацвів!

— Наш сад зацвів на врожай! — гукали діти й танцювали поміж заклечаних квітом деревами.

У них над головами витенькували синички, весело виспівували голосисті шпаки...

Шпаки й синички цієї весни не пустили в сад жодної гусені, ні кузьки, ні жука-короїда, і тому такі рясні та соковиті вродили абрикоси...

Оксанка і Василько були щасливі: вони добре знали, як отрадість — виростити сад.

Олександр Зима

